

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.69>

Анастасія Слободянюк

м. Вінниця, Україна

anastasiia.slobodianiuk@vfkkm.org

Науковий керівник: Анна Новосадова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглядаються особливості розвитку вокального виконавства у сучасному музичному мистецтві. Проаналізовано основні тенденції формування виконавського стилю, зокрема поєднання академічної та естрадної вокальної традиції, використання сучасних технологій у вокальній практиці та значення індивідуального стилю виконавця. Наголошено на ролі вокального мистецтва у розвитку творчих здібностей особистості та популяризації музичної культури.

Ключові слова: Вокальне виконавство, виконавський стиль, музичне мистецтво, вокальна техніка, творчий розвиток.

Abstract. The article examines the development of vocal performance in modern musical art. The main trends in the formation of performing style are analyzed, including the combination of academic and pop vocal traditions, the use of modern technologies in vocal practice, and the importance of the performer's individual style. The role of vocal art in the development of creative abilities and the popularization of musical culture is emphasized.

Keywords: vocal performance, performing style, musical art, vocal technique, creative development.

Вокальне мистецтво є важливою складовою сучасної музичної культури. У різні історичні періоди воно зазнавало значних змін, що були пов'язані з розвитком музичних стилів, виконавських традицій та культурних процесів у суспільстві. У сучасних умовах вокальне виконавство активно розвивається під впливом нових музичних напрямів, інноваційних технологій та змін у способах музичної комунікації. Серед вимог до сучасного виконавця – володіння не лише високим рівнем вокальної техніки, а й здатністю до творчої інтерпретації, сценічної виразності та стилістичної гнучкості. Саме тому дослідження процесів розвитку вокального виконавства є актуальним для сучасної музикознавчої та педагогічної науки.

Проблеми вокального мистецтва та формування виконавської майстерності висвітлювалися у працях багатьох українських і зарубіжних дослідників. Зокрема, питання розвитку музичної освіти та виконавської культури розглядали О. Андрейко, Н. Гребенюк, Л. Гусейнова, Л. Дмитрієв, Н. Гуральник, О. Олексюк, О. Стахевич та інші науковці. У своїх дослідженнях вони приділяли увагу формуванню вокальної техніки, розвитку музичних здібностей, ролі виконавської інтерпретації у процесі музичної діяльності,

поєднанні академічних вокальних традицій із популярною музикою, а також на впливі цифрових технологій на розвиток вокального мистецтва.

Метою статті є аналіз основних тенденцій розвитку вокального виконавства у сучасному музичному мистецтві.

Сучасне вокальне виконавство характеризується значною різноманітністю жанрів, стилів і виконавських підходів. Сьогодні вокалісти мають можливість працювати у різних музичних напрямках, поєднуючи елементи академічної, естрадної, джазової та популярної музики. Така стилістична різноманітність сприяє розширенню творчих можливостей виконавця та формуванню нових художніх образів. «Розуміння жанру та стилю є одним із базових навиків здобувачів мистецької освіти, необхідних для передачі художнього змісту, орієнтації студента в історико-культурній ситуації, головних аспектах композиторської творчості, прояві своєї особистості» (Новосадова, 2024, с. 5).

Важливим аспектом сучасного вокального мистецтва є розвиток вокальної техніки. Вона включає правильне дихання, чітку дикцію, володіння різними тембровими відтінками голосу та здатність передавати емоційний зміст музичного твору. Значну роль у цьому процесі відіграє систематична робота над голосом, а також використання сучасних методик вокального навчання.

Сьогодні все більшого значення набуває поєднання традиційних вокальних підходів із новими формами музичної діяльності. Зокрема, сучасні виконавці активно використовують технічні засоби підсилення звуку, звукозапису та цифрові платформи для поширення своєї творчості. «Мистецька освіта культивує потребу майбутніх педагогів до спілкування з прекрасним, навчає володінню емоціями, мовою різних стилів та жанрів, сприяє розвитку художньо-творчих здібностей, заохочує до участі у художньо-виконавській діяльності» (Мозгальова, 2023, с. 243). Особливої уваги заслуговує формування індивідуального виконавського стилю. Саме він дозволяє співакові виділитися серед інших виконавців і створити власний художній образ. Індивідуальний стиль формується під впливом професійної підготовки, музичного досвіду, творчого мислення та особистісних якостей виконавця.

Крім того, важливим компонентом сучасного вокального виконавства є сценічна культура. Вона включає вміння працювати з аудиторією, сценічну пластику, артистизм та здатність передавати емоційний зміст музичного твору. «Одним із найважливіших питань підготовки майбутніх учителів музики є набуття виконавської майстерності високого рівня» (Селезньов, Кшивак, Новосадов, 2024, с. 103). Успішний вокаліст повинен поєднувати вокальну техніку з акторською майстерністю та художньою виразністю.

Отже, сучасна вокальне виконавство розвивається у напрямі поєднання традицій та інновацій. Воно характеризується різноманітністю стилів, активним використанням сучасних технологій та зростанням ролі індивідуального виконавського стилю. Вокальне мистецтво сприяє розвитку творчих здібностей особистості, формує художній смак та відіграє важливу роль у культурному житті суспільства.

Список використаних джерел:

1. Олесюк, О. (2013). Музична педагогіка: навчальний посібник. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка.
2. Мозгальова, Н. (2023). Художньо-виконавська діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії: емоційно-стильовий аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 63, том 2, 242-247.
3. Новосадова, А. (2024). Жанрово-стильова парадигма як музикознавчо-педагогічна проблема. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*, 31, 3-8.
4. Селезнєв, С., Кшивак, Ю., Новосадов, Я. (2024). Виконавсько-інструментальна майстерність майбутніх учителів музичного мистецтва: теоретичний аспект. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*, 31, 101-106.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.70>

Вікторія Йовжин

м. Вінниця, Україна

e-mail: jowshynvika@gmail.com

Науковий керівник: Олена Верещагіна-Білявська

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВЕ РОЗМАЇТТЯ СУЧАСНОГО САКСОФОННОГО ВИКОНАВСТВА

Анотація. У статті розглядаються сучасні тенденції саксофонного виконавства, зокрема розвиток традиційної техніки та поява нових експериментальних звучань. Проаналізовано застосування мультифонік, перманентного дихання, електронних ефектів, а також розвиток тембрової палітри, орнаменталізації та колористичних прийомів. Розкрито роль аплікатурних, амбушюрних та механічних ефектів у формуванні виразності інструментального звучання.

Ключові слова: саксофон, сучасне виконавство, тембри, експериментальні прийоми, колористика.

Abstract. The article examines contemporary trends in saxophone performance, focusing on the development of traditional techniques and the emergence of new experimental sounds. The use of multiphonics, circular breathing, electronic effects, as well as the expansion of timbral palette, ornamentation, and coloristic techniques are analyzed. The role of fingering, embouchure, and mechanical effects in shaping the expressive potential of the instrument is highlighted.

Keywords: saxophone, contemporary performance, timbre, experimental techniques, coloristics.

Сучасне саксофонне виконавство постійно розвивається та вдосконалюється, зокрема у сфері традиційної техніки гри. Активна творча діяльність виконавців та композиторів сприяє появі нових експериментальних звучань і розширених прийомів гри на інструменті. Серед таких технік можна назвати мультифоніки, перманентне дихання та використання електронних ефектів. Сучасні саксофоністи постійно шукають нові способи розширення звукових можливостей інструмента, що дозволяє повніше розкрити його потенціал. У зв'язку з цим розвивається і саксофонна педагогіка, яка досліджує нові виконавські тенденції, сприяє проведенню експериментів та заохочує музикантів до творчого підходу й відходу від усталених виконавських стереотипів.

Зважаючи на фізичний та музичний звуковий потенціал найпоширенішими елементами сучасної виконавської саксофонної практики постають видозміни, що проходять безпосередньо з тембром та звуком. Сюди відносимо тембральне звукове забарвлення; звуковисотну характеристику озвученої теситури; об'ємне звучання по типу *frullato* та *vibrato*; спектральне звучання – альтісімо; динаміку звукового потенціалу в різній теситурі; потенціал реалізації тривалого звучання (штрихова техніка, швидкість видобування звуку, артикуляційні можливості).

Варто зазначити, що сприйняття слухачем тембрових барв інструмента є доволі індивідуальним, хоча й ґрунтується на акустичних закономірностях формування тембру. Завдяки зміні тембрального забарвлення саксофон може розкривати не лише свої технічні можливості, а й образний потенціал, передаючи художній зміст музичного твору. Наприклад, сучасні композитори часто використовують різні абстрактні позначення, такі як «виконувати світло». Однак це поняття є досить узагальненим і може викликати різні асоціації у кожного музиканта. Так, дослідник Бруно Бартолоцці у своїй праці «Нові звучання духових інструментів» для характеристики певних типів звучання застосовує лише чотири визначення – «світло», «темно», «закрито» та «відкрито». Також Б. Бартолоцці описує низку додаткових саксофонних аплікатур з вміщенням повного хроматичного звукоряду (Bartolozzi, 1967)

Аналіз практичного аспекту дозволяє стверджувати, що сучасні автори при написанні своїх творів доволі часто оперують подібними принципами в комбінації тембрів в контексті камерно-інструментального ансамблю, незважаючи на той факт, що художній зміст окремих звучань може сприйматися по-різному. Наприклад, у саксофонному характері звучання виконавська уява містить чіткий зв'язок із завданнями художнього аспекту, обумовлених, переважно, стилістикою і жанровістю музичного твору.

Дослідники саксофонного виконавства неодноразово зазначали, що спектр тембрового забарвлення саксофонного звуку може змінюватися від «м'якого оксамитового» до «важкого, майже сталевого» звучання. Отже, глибоке розуміння композитором різноманіття тембрів і виражальних можливостей саксофона надає виконавцеві ширші можливості для інтерпретації. Це дозволяє варіювати звучання за допомогою інтонаційних нюансів, півтонів, чвертьтонів